

Гришкин Григорий

Taiškos konferencija žada taiką?

Lietpos 29 d. Paryžiuje prasideda Taiškos Konferencija. Tai vienas didžiausių įvykių po šio pasaulinio karo. Nors ginklai nutilo prieš metus, tačiau taika nėra įgijusi konkrečių formų. Ši šia konferencija tatau norima ir tikimasi padaryti. Tačiau atmosfera, kurioje vyko pasirošimas laikos Konferencijai, nesuteikė mums didelių vilčių. Konferencija, kuri susirenka Paryžiuje, turi prieš savo akis nepaprastai sunkius uždavinius. Daug kas arčiau pažistas esamas sąlygas konferencijai pranašauja nepasisekima. Tokie sprendimai gali pasirodyti per ankstyvi. Tačiau jie turi realaus pagrindo, ypač jei mes žiūrėsime į visas, iki šiol buvusias didžiųjų konferencijas ir pasitarimus.

Keldami šį klausimą, ar konferencija žada taiką, mes esame priversti grįžti kiek į netolimą praeitį. Nacionalsocialistinė Vokietija, paskelbusi karą, pasiskelbė, kad ji kurianti naują Europą. Tačiau kokia bus nauja Europa, net nacionalsocialistų ideologai vengė tiesioginio apibūdinimo. Kalbėjo apie tai miglotomis sąvokomis, nes pasisakyti tiesa buvo nedrašu ir per daug brutali. Naujoji Europa turėjo užtikrinti vokiečiams erdvę, būti jos vadovaujama ir tvarkoma. Kaip vokiečiai manė tvarkyti Europą, ir kokia turėjo būti teisė naujosios Europos santvarkoje, aiškiai parodė vokiečių elgesys karo metu. Žydų tautos išnaikinimas, koncentracijos lageriai ir krematoriumai, aiškiai rodė, kokiomis priemonėmis vokiečiai nori patikrinti sau erdvę Europoje. Gerųjų žemių, dvarų, ūmonių, fabriku, miestuose gerųjų natų pagrobimas, vokiečių rasės garbinimas parodė, kad naujoji Europa, vokiška imperija, turėjo padalyti Europos tautas ir žmones į dvi dalis. Vokiečius, - karinius ir valdytojus - visu turtu, derlingųjų žemių ir ūmonių, ir tautas, žmones, vergiškai paklūmusius, kurie senosios Romos imperijoje atlikto visus juoduosius darbus žemės ūkyje ir būtu juodadarbiais darbininkais vokiečių ūmonėse.

Savaime suprantama, kad tokios Europos negalėjo norėti nei viena laisvą mylinti tauta, nei vienas žmogus, kuris nenori būti vergu. Tad savaime, nežiūrint vokiečių ginklų galios, vedė vokiečius prie pralaimėjimo.

Karo eigoje ir demokratinės valstybės pasisakė, kaip po karo turės tvarkytis pasaulis, tautos ir kokia bus taika. Toje įtakoje gimė ir garsioji Atlanto Charta. Ji turėjo būti kaip tik tuo kertiniu būsimos taikos akmeniu. Ir vėliau tiek Krimo, tiek Potsdamo susitikimuose buvo kalbama n. vien karo reikalais, bet ir būsimos taikos r. ikalu. Ir čia vakaru

As sapnavau

As sapnavau: štai teka Nemunas pro Kauną,
Kaip mūsų skausmas didelis, platus,
Prie Veliuonos beginkliai partizanai kaunas
Ir gina jo krantus.

As sapnavau: i savanorių būrį.
Ir aš čainuodamas einu lanką,
O iš čangaus Galybių Viešpats žiūri
Ir laimina gera ranką.

As sapnavau: pavasaris. Ir paukščiai grįžta
Į lizdelius senus.
Ir šventas Kristupas iš vargo upės baigia birsti
Ir dirvon žagre neša tremtinio sūnus.

As nubudau: kur sapnas, kur tikrovė -
Kas vargšei širdžiai pasakys?
Aplink kalnai kaip nusigandę stovi,
Aplinkui Austrijos šalta rudens naktis.

(Iš knygos "Svetimi kalnai")

valstybės deklaravo, kad nuo savo numatytos linijos jos nenukryps.

Tuo pačiu metu Rooseveltas, o vėliau Trumanas pas-
kelbė principines mintis būsimosios taikos ir santvarkos rei-
kalu. Pasiremiant Atlanto Charta, Roosevelto, Trumano prin-
cipais, vėliau testais pasitarimais, mes susidarėme vaizdą, kad
karui pasibaigus bus įgyvendinta teisinga taika, sugrąžinta lais-
vė visoms tautoms ir laisvu susitarimo keliu bus sudaryta tarp-
tautinė organizacija, kuri saugos pasaulyje taiką. Pastovios

ir teisingos taikos dvasioje gimė ir UNO.

Visa tai, kaip atrodė,ėjo sklandžiai, kol buvo nu- galėta Vokietija, Japonija ir jų sąjungininkai. Atrodo, kad šiuo atveju lėmė ne tik galingas sąjungininkų ginklas, bet ir toji teisinga idėja paskatino tautas kiekiau suspausti savo eilės ir greičiau įveikti priešą, kuris grasino Europai ir visam pa- sauliui kieta ir ilga vergija.

Kai Vakarai ir toliau laikėsi tu pačiu paskelbtu prin- cipu, Sovietų Sąjunga pasuko atvirkščiai priešingu keliu. Jos reikalavimai kasdien didėja. Ji nepasitraukia iš užimtųjų kraš- tų, negrąžina tautoms laisvės, kurias ji karo metu oigoje oku- pavo. Priešingai, ji išplėtė savo įtaką, metodus Lenkijoje, Bal- kanuose ir t.t. Ji pareikalavo sau naujų žemių iš Turkijos, Per- sijos, Japonijos ir t.t. Nori sau laidoti visur vandens kelius, geriausias išieities pozicijas ir t.t. Visi jos reikalavimai nesit- čina nei su Atlanto Charta, nei su anksčiau skelbtais taikos principais, nei su paprastu padorumu. Jos politika pasidarė ag- resyvi, dominuojanti ir siekia primesti ne tik savo kaimynams, bet ir visam pasauliui savo valią. Demokratinis laisvų, reformų, ji savo vidaus santvarkoje nepadare, o priešingai, savo santvarku primeta jos užimties ar į jos įtakos sfera patekusiems kraštams. Visos konferencijos pasututiniu metu laikotarpyje ne tik neįnešė ir neįsprendė painių pokarinių klausimų, bet jos dar labiau su- painiojo ir pasaulis pasijuto nebe stovis prieš pastovia ir ilg- ga taika, bet priešingai - trečiojo pasaulinio karo išvakarėse. Tada gerai suprato viena ir kita pusė.

Rusija pati pirmoji paskelbė penkmeti naujo apsigink- lavimo ir ūkinę prasmę pasiruošimo naujam karui. Pagal tai, žinoma, jis turi suteikti Rusijai toliau, galia, kuris ūkiškai ir ginklų turi suteikti pranašumą prieš JAV ir D. Britanija. Rusijos algosys ir jos konkrečios priemonės priverstė susimastyti ir Vakaru sa- jungines valstybes. Jos buvo priverstos sulėtinti demobilizacija, palikti priverstinai naujokų šaukima kariuomenėn ir pradėti ruoš- tis tam, kad galėtų tinkamai pasipriešinti Sovietų Sąjungos už- molimo atveju. Kariniai šatai šiandien turi daugiau darbo, nei diplomatai, kurie ruošia naujosios taikos traktatus.

Visose konferencijose, tiek užsienių reik. ministerių, tiek UNO, sovietai visur pasirodė kaip demokratinės santvarkos taip ir tautų ir žmonių laisvės priešai. Atrodo, lyg jie būtų pa- veldėję iš hitlerinės Vokietijos visą tą imperializmą, jų karinę nuotaiką ir siekimą užvaldyti ne tik Europą, bet ir visą pasa- li.

Kad ši naujėji Taikos Konferencija galėtų sudaryti tik- ra ir pastovia taika, šiandien to negalima numatyti. Tik tada tai būtų imanoma, jei sovietai atsisakytu savo agresyvos politikos, jei jie sutiktu su teisingu visu tautų sprendimu. Mes, žinodami visus tuos priešingumus, esame linke manyti, kad jei nebuvo ga- lima susitarti dėl bolševiku laikyimosi Keturių Konferencijoje pagrindiniais klausimais, tai susirinkus dar didesniai būriui, nuo- monių skirtumai turės dar labiau išsivyskinti Gerą geriausiu atveju taika gali būti sudaryta tik laikinumo principu, arba, kaip mes sap- rantame, "lopys taika".

PARTIZANŲ TEISMAS LIETUVOJE. — „Laisvės“ gegužės 29 d. numeryje persispausdino iš komunistų dienraščio Čikagoje Vilnės pora žinučių iš Lietuvos ir prie to duoda aštrių komentarų apie „lietuviškai vokiškuosius fasistinius banditus“. Štai kaip tie „banditai“ atrodo pro komunistišką okupantų akinius:

„Šiu metų vasario mėn. lietuviškai vokiečiai nacionalistai išiveržė į namus Pavasninkų kaimo, Kapčiamiesčio valsčiaus/Lazdijų apskrities/ pradžios mokyklos mokytojos Onos Žemaitytės — Sukackienės ir nužudė ją. Kartu su ja buvo žiauriai nužudytas jos vyras, Antanas Sukackis. Trys banditai išiveržė į mokytojos namus vėl vakare, kada ji ilsėjosi po sunkaus dienos darbo mokykloje... Banditai ją nužudė dėl to, kad tiems vokiečiai — lietuviškom išramom nepatiko jos atsidavimas šalies atstatymo darbe. Visa Lazdijų apylinkė yra susijaudinusi dėl nekaltos idealistiškos moters žiauraus nužudymo“.

Anot „Laisvės“ tai dar esą neviskas — reikia pasiskaityti ir kita panašia žinia: „Neseniai Plungės valsčiaus arkliai ir mašinų nuomojimo punkta /MANP/ užpuolė banditai, vokiečiai lietuviškieji nacionalistai. Užpuolikai nužudė punkto vedėją, Pesterį, jo žmoną ir seserį. Restenienė tuo laiku buvo paskutiniame nėštumo periode. Ji buvo rasta su perpintu pilvu, o Pestenaitės buvo nupjauti kairės rankos pirštai.“

„Saugumo organai po tyrinėjimo suėmė to baisaus nusikaltimo kaltininkus — Pabrėžą ir Šapalą. Pasirodė, kad abu yra buožės, kurie vokiečių okupacijos metu žudė vargingus valsčius. Pabrėža prie pat Plungės miestelio turėjo 40 hektarų ūkį, o Šapalas net 80 ha.“

Bimba savo išpužėjusiose „Ka aš mačiau Tarybų Lietuvoje“ birželio 1 d. „Laisvės“ numeryje rašo apie partizanų teismą. Kaltinamieji esą nužudė tris komjaunuolius aktyvistus. 1945 m. rugėčio 17 d. naktį buvo nužudytas komjaunuolis aktyvistas Žuļys, „Cotton“ fabriko darbininkas, o diena prieš tai Vytauta Gočiauska taipgi partizanai nužudė. Bimbataip rašo: „Burmaziniai nacionalistai tėvynės ištavikiai nenorėjo susitalkinti su padėtimi, matylami nuolatini komjaunimo eiliu ir jo

itakos augimą jaunimo tarpe ir jie nutarė mėginti bent tero -
ristiniais aktais įtaiginti jaunimą ir tokiu būdu trukdyti kom -
jaunimo organizacijos darbui. Bet nepavyko jiems ju niekisiš -
ki įgeidžiai. Ir negalėjo pavykti. Sančių jaunuoliai drąsiai
atsakė į tas žmogžudystes. Dešintis nauju pareiškimu, istojimo
į Lenino - Stalino komjaunimo eilės - toks buvo jų atsakymas
lietuviškai - vokiškųjų nacionalistų gaujoms, mėginusioms žu -
dymais sustabdyti komjaunimo augimą. O patys banditai atsidū -
rė teisingumo rankose.

TEISMAS. Šimtai žmonių, ypač jaunuolių, gruodžio 23
dieną susirinko Kaune, Karlininkų Rūmų salėje, kur įvyko kom -
jaunuolių Žalio ir Gečiausko žudikų viešas teismas. Prieš teis -
mą - du nacionalistinių gaujų - LLA - banditai: Stanislovas
Romeikis ir Vytautas Mikulevičius. Juos teisė VRM Kariuomenės
Tribunolo išvažiuojamoji sesija, Kaltinė - Kauno mieste proku -
roras drg. Galinaitis, gynė - advokatas Grigonis. Kaltinamoji
išvada trumpa ir aiški. Romeikis nuo kovo mėnesio buvo bandi -
tų gaujos, vadojamos banditu "Meškis" ir "Kariūno" ir vei -
kusios Kauno ir Umergės apskrityų ribose, narys. Savo uolumu
gaujoje jis susijė pasižymėti, nes kartu su kitais gaujos da -
lyviais jis dalyvavo visoje eilėje "operacijų", kurių metu bu -
vo nužudyti du tarybiniai piliečiai ir apiplėšta 15 valstie -
čių.

"Rugsėjo mėn. Romeikis gauna ypatingą uždavinį: vy -
ti į Kauną ir Sančiuose įvykdyti teroristinius aktus prieš
komjaunuolius - aktyvistus ir išgyti rašomąją mašinėlę prieš
tarybiniams lapeliams spausdinti. Konkrečiai gaujos vadeivą
Romeikai buvo pavesta nužudyti Kaune komjaunuoli Vytautą Ge -
čiauską, o du kitus komjaunuolius jis turėjo nužudyti savo
nuožūra.

"Atvykęs į Kauną Romeikis susitinka su visa eile bon -
drininkų, kurių tarpe buvo ir Vytautas Mikulevičius. Tasai
nurodo Romeikiui kaip aktyvistu komjaunuoli "Cotton" fabriko
darbininką Žalį, ir rugsėjo 16 d. vakarą padeda jį išvilioti
iš vieno vakarėlio, po ko Romeikis jį nužudė.

"Bakti į rugsėjo 18 d. Romeikis išibrina į fabriką
"Uosis", kur tuo metu buvo vienas senukas sargas ir, grasin -
mas ginklu, atima rašomąją mašinėlę, palikdamas rastelį: "Ra -
šomąją mašinėlę paėmė "LLA partizinais". Parašas - Žaliavis
velvias".

"Svarbiausią uždavinį - Gečiausko nužudymą - Romei -
kis vyksta atlikti kartu su kitu banditu Kontrimu. Rugsėjo 19
dieną vėlai vakare jis pasibeldžia pas Gečiauskus. Prisistatė
esa komjaunuoliai, dar teiraujami apie įvairius komjaunuolius,
o paskui išsiėmė revolverius suriša Vytautą Gečiauską ir jo
tėvą Joną Gečiauską, pagrobia iš spintos 2.000 rublių, ovi
paauksintas grandinėles ir žiegtą. Romeikis dar atima Vytauto
Gečiausko komjaunimo kitus dokumentus, palaidžia į jį du mir -
tinus šūvius ir pasprunka.

"Trečia uždavymą, įvykdyti Romeikiui jau nepavyko.
Spalio 7 d. jis buvo atvykęs į Kauną su uždaviniu nužudyti

geležinkelio stoties kelio meisteri Trappala, bet ši karta buvo sulaukytas ir perduotas teisiam organams. Paigus skaiyti kaltinamąją išvadą, prasidėjo teismo tardymas.

"Pirmas apklausinėjamas Romeikis. Siaura kakta, išsikisusių smakru - jis padaro kriminalistikos vadovėliuose aprašyto nusikaltėlio ir degenerato išpūdį. O veiksmas ir lai - kysena, kaip tik tokio tipo. Kas jisai? Amžiumi dar visai jaunas - 1925 metų gimimo, bet banditas su dideliu stažu ir praktika. Tėvas to amerikietis, motina - lenkė, 1943 metais savanoriu stojo į vokiečių armiją, o save jis, vis dėl to, skaito lietuviu. Metes mokslą, jam geriau patiko bastytis ir trankytis. Du kartu buvo patupdytas už smulkines vagystes, vortėsi spekuliacija. Lietuva išvadavus, jis pusemė slapstėsi, o paskui įstojo į "Meskos" banditų gaują. Tokis trumpi jo biografiniai bruožai, iš kurių matyti tikras padūgnių tipas, tipišką buržuazinių nacionalistų gaujų banditą. Tačiau teisme jis pažūdo, vaidina. Tur būt gaujoje jis buvo sukštai vertinamas, nes atsakydamas į klausimus jis visą pabrėžia "ir aš pats, Romeikis". "Jis pats, Romeikis" dar, be to, mėgsta stambius žodžius, nors nevisuomet jis derinasi su visu sakiniu ir mintim... Jis yra toks užkietėjęs banditas, kad net tiksliai atsimena, ties kokių namų buvo sustabdęs žali. Visi susirinkusieji tiesiog sudreba, kai jis ciniškai pareiškia, kad "nieko nesa- kes, tiesiai iš 5 metrų kulka į kaklą jam daviau".

PARTIZANŲ VEIKLA LIETUVOJE STIPRĖJA. - Nežiūrint visu teismų, valymų, žudymų, partizanai iš Lietuvos žaliųjų miškų nenyksta. Jie ir negali išnykti, kol Lietuvoje dar esama lietuvių. Juk jaunimas, tikėdamas į Lietuvos nepriklausomybę, negali pekesti svetimųjų teroro. Tad su ginklu rankoje priešiasi ir vėdą nepailstama kova už Lietuvos nepriklausomybę.

Nors bolševikams yra labai nemalonu skeloti spaudoje, kad Pabaltėje vis dar networko, karo stovis, tačiau dalykas yra tiek rimtas, kad retai kuriam bolševikinio laikraščio numeryje nebūtų kas nors žašoma apie partizanus ir jų veiklą. Vartant bolševikinę spaudą, susidaro išpūdytas, kad partizanų veikla šiuo metu yra labai pagyvėjusi. Jei jie nevečia platesnio pobūdžio kovos su Raudonąja Armija, tai lietuvių skundikus, parsiadavėlius, išdavikus, jie baudžia savo kieta ranka.

Stai išcinanti Vilniuje bolševikinė "Tiesa" Nr. 133 š.m. birželio 9 d. straipsnyje "Kovarsko valsties valstiečių gavusių žemę iš tarybų valdžios susirinkimas" - komisijos pirmininkas, tarp kitko, taip sako: "Didelė mūsų klaida buvo ir tai, kad mes retai kviečiame jus, naujakurus, ir tariamės su jumis. Ir tuo dažnai nupdojasi buržuaziniai lietuviški nacionalistai liaudies priešai. Jie skleidžia įvairius tauskalus, priešiškus gaudus, visaip šmeižia. O ten, kur šmeižtas prieš mūsų geriausius žmones nepadeda - jie pavartoja ginklą. Šuo banditų rankos buvo jums visiems gerai žinomas darbštas naujakurys Zabiela iš Kancevitiškių vienkiemio.

Bet tuo banditai nebaugina darbo valstiečių. Atsakydami į jų veiklą, mes tik tvirtiau suglausime savo oiles

ir atsakydim "banditams" tinkamu atširėiu. Rūsti tarybinio teisingumo ranka tuč reikalu mums padės".

Toliau, apipaaskojęs navediktus komisijos darbus ir sutiktas kliūtis, sako: "Kovoje su buožėmis žuvo ištikimas partiotas, visu mylimas žemės komisijos narys Povilas Čiukėys".

Matyti, kad partizanų veikla yra sukludžiusi ir pačiai žemės reformai, nes daugelis ir siulomos žemės neėmė. Kovarsko bolševikai dėl to nervuojasi ir sako:

"Tuo pat metu pirmasis valsčiaus naujakurių susirinkimas pažymi daug rimtų trūkumų mūsų žemės komisijos darbe. Valsčiuoju dar iki šio laiko neišdalinta ir dirvonuoja daugiau kaip 300 ha. žemės, o žemės komisija jau 4 mėnesiai kaip nustojo veikusi".

Partizanų veikla iškyla ne tik tokiuose susirinkimuose, bet ir skaitytojų prisistatymuose laiškuose. "Tiesos" Nr. 133 spausdinamas toks laiškas:

"Iš tarybų valdžios aš patyriau tik gera. Man davė didelį žemės sklypą. Aš gavau iš valstybės sėklos. Tarybinės valdžios pagalbos dėka mano kieme atsirado karvė. Galima būtų gyventi.

Bet, kol kas, kiekvienam žingsnyje mums trukdo gyventi buožės ir jų pataikūnai. Dažnai jų darbai pasidaro nepakenčiami.

Žiema man davė gera karvutę. Daug pieno ji duodavo mano vaikams. Bet, mano nelaimė, ši karvė patiko buožei Andrijaui. Ir jis taip padarė, kad valsčiaus pirmininkas Stančikas atėmė man šią karvę. Ji greit atsidūrė buožės kieme. Kiek aš nesiskundžiau, nieko nepadarė. Buožė pasirodė už mane stipresnis.

Ir dar viena nelaimė – tai banditai. Jie pyksta ant mūsų šeimos, labai pyksta. Mano vyras tarnauja Raudonojoje Armijoje. Ir banditai seniai rodo dantis į mūsų ūkį. Jiems skersai gurklės sustoją bet koks vargšas. Ypač jie nekenčia žmonių, ištikimų ir atsidavusių tarybų valdžiai. Aš manau, kad pats laikas surasti tam priemonę prieš šiuos pasitutusius žvėris, kadangi jie mums, darbe žmonėms, neleidžia ramiai gyventi ir dirbti. Mes, naujakuriai, privalome visokeriopai padėti tarybų valdžiai šiame neatidėliotiname reikale. Leokadija Pleškienė, Budrių apylinkės valstietė."

Grįžtant prie Kovarsko valsčiaus valstiečių ir naujakurių susirinkimo, tonka apsisistoti ir prie jo išneštos rezoliucijos, kuri skamba taip: "Pirmasis valsčiaus valstiečių – naujakurių susirinkimas atkreipia ypatingą dėmesį į tai, kad iki šiol dar galutinai neišrauti su šaknimis "banditinių lietuviškųjų buržuazinių nacionalistinių elementų" likučiai, kurie mums, tarybinėms žmonėms, trukdo ramiai dirbti ir gyventi gautoje žemėje. Būtinai reikia greičiau baigti su šiais prakeiktaisiais priešais. Mes gi, naujakuriai, kaip vienas padėsime tarybų valdžios organams sutriuškinti šiuos, "banditus", pikčiausius ir nekenčiamiausius darbe valstiečių ir visos lietuvių tautos priešus".

SOVIETUOSE POLITINĖS LAISVĖS NĖRA IR NEGALI BŪTI. Laikraščio "The Spectator" komentatorius Paul Winterton viename numeryje rašo:

"Žmonijos ateitis priklausys nuo to, kokią padėtį D. Britanija užims Sovietų politikoje. Paskutiniu laiku Sovietų Sąjungos politika pasidarė kiekvienam labai aiški. Sovietų Sąjunga vietoj bendradarbiavimo išsirinko sau ekspansinę, su niekuo nesiskaitančią politiką. Kraštams, kuriuos ji dabar yra okupavusi, arka kurie yra patekę į jos įtakos sferą, su jėga primetė savo valią. Su intensyvios propagandos, paremtos areštais bei terorizmu, pagalba išrovė su šaknimis bet kokią opoziciją. Politinės laisvės, kaip jau mes patys gerai žinome, ten nėra ir būti negali. Politiniu ir ūkiniu atžvilgiu sovietų sfera yra prieš mus uždaryta. Ekonominis šių kraštų gyvenimas yra staigiai įjungiamas į Sovietų Sąjungos ekonominį gyvenimą. Sovietų Sąjunga ir toliau plečia savo įtakos politiką į visas šalis. Štai JTO Sovietų Sąjunga beveik pasiekė aukščiausią savo interesų viršūnę. Persijoje ir, ko gero, greitai gali sudaryti rimtą pavojų anglų interesams ir pietus nuo Persijos. Vakaruose gerai išitvirtino Vokietijoje, ir tuo pačiu atsirado labai geroje pozicijoje, kad galėtų kelti neraumus vakarinėse Vokietijos zonose. Rusija nepasitenkins tol, kol nepasieks atramos taško prie Viduržemio jūros. Toliau Rytuose sulaužė sutartį su centraline kinų vyriausybe, tuo sudarydama sąlygas komunistams užimti Mandžūriją, kurią apleidė Raudonoji Armija. Sovietų Sąjunga yra vienintelė iš sąjungininkų, kuri, karui pasibaigus atsirado geriausioje pozicijoje ir labiausiai apsirūpino teritorijaliniais ir natūraliniais turtais. Be to, dar ji ir dabar stengiasi daryti viską, kas susilpnintų padėti už jos sienų, o ypatingai britų kolonijose ir protektoratuose.

Viskas tai yra šiandien puikiai žinoma ir nėra reikalo diskutuoti. Tačiau norint apčiuopti savo politiką, reikia žinoti, kodėl Sovietų Sąjunga taip daro. Atsakymas nėra lengvas. Gali būti dvi galimybės. Arba rusai susigundė siekti pasaulinės valdžios, arba bijosi ir nori sustiprinti savo saugumą užimant naujus strateginius punktus.

Neabejotina, kad Sovietų Sąjunga siekia pasaulio užvaldymo. Juk yra daug jos veikimo momentų, bendru

su nacistine Vokietija. S. Sąjunga turi nemažą patvrimą. Vin - giuotama gyvenimo, tik trūksta jai technikinės produkcijos ir administracinės tvarkos, kokia turėjo Vokietija. Sunku išsivaiz - duoti rusus pasaulio valdovu rolėse, bet juk dabar jau vieš - patauja beveik pusėje Europos, kas prieš keletą metų atrodė neįtikėtina dalyku. Raimė ir saugumo stiprinimas turėtų tiks - la tik tuomet, jeigu anglo-amerikiečių politika būtų nesupras - ta. Su kiekvienu sovietinės ekspansijos žingsniu, tarptau - tiniai reikalai genda, o su kiekvienu paslydimu rusų akys ieško naujo strateginio horizonto.

Jeigu S. Sąjunga užvaldytu visa Europa ir Azija, gal jaustų baimę prieš Ameriką. Atrodo, kad tik tuomet S. Są - junga pasijus saugi, kad paskutinis potencišalus priešas bus militariniai arba politiniai sužlugdytas. Iš to išplaukia, kad nuolaidomis S. Sąjungos patenkinti nebūs galima. Jeigu šioji analizė yra taisytina, tai mes turime duoti suprasti, kad bet kokios prtonzijos ir pletinasi sutiks kieta rusų pasiprieši - nima. Turime arba sulaikyti sovietinę kespansiją, arba atsi - sakyti nuo vadovaujanos rolės pasauliniuose reikaluose. Turimo užkirsti kelią bet kokiems teritoriniams kaitaliojimams rusų naudai ir aiškiai parodyti, kad visi mėginimai bus atremti jė - ga. Tolimesnės nuolaidos iš mūsų pusės gali duoti labai apgai - lėtinus rezultatus, o tada jau bet koks mūsų pasipriešinimas bus berikšmis. Turime stengtis pakeisti politinį ir ūkinį gyvenimą kraštuose, kur veikia "penktoji kohna". Turime pa - rodyti savą įtaką visuomeninėse ir ūkinėse sistemose tu kraš - tu, kuriuos turime okupuoti arba yra mūsų įtakos sferoje. Ge - riausiu pavyzdžiu yra Rusija.

Turime su didesniu įsitikinimu priešintis komunisti - nei doktrinai. Remiantis mūgumos nuomone, kad komunistinė dok - trina yra žalinga, reikia ją, nesiskaitant su priemonėmis, naikinti. Susikirtimas mūsų ir S. Sąjungos interesu yra tuo - tai daugiau negu kova tarp dviejų tautybių; yra tai kova tarp dviejų priešingu gyvenimų.

Kaip nacizmas, taip ir komunizmas visur varžo laisvę, be atodairos persekioja bet kokią opoziciją.

Daugeli vietų žmonių galvose ir politinės konfe - rencijose bus dideli klausimai, tačiau anksčiau ar vėliau savaime liberalizmas turės paimiti viršū. Tą laimėjimą turime pasiekti ne ginklais ir žūdynėmis, bet taikiai būdu.

Todėl mes turime sudaryti kuo stipresnę opoziciją prieš komunizmą, nes tai atitolins grėsmingą katastrofą. Krem - lius, lygiai kaip ir mes, yra nusprendęs vengti karo, nes yra neapsakomai silpnėsnis už JAV ir D. Britaniją. Karas galimai kils tuomet, jei mes leisime S. Sąjungai tapti stipresniai ar - ba bent susilyginti su mumis. Tam reikalui mes turime aklinai užkirsti kelią.

Yra beveik patikėtina dalyku, kad Vakarų Europos politi - nis ir ūkinis gyvenimas stabilizuojasi ir gali sugriūti vien tik dėl to, kad mes laukiame, kada Molotovas tars "taip". Juk S. Rusija nuolaukia mūsų pritarimo ir daro savo zonose tai, kas jai patinka.

Mums jokiu būdu negalima laukti bendradarbiavimo iš Sovietų Sąjungos pusės. Turime atversti stabdžius, kuriuos patys sau uždėjome ir pradėti svarankią politiką, nekreipiant dėmesio į rusų darysimas išvadas.

AMERIKA, TARYBŲ SĄJUNGA IR LAIKAS. Ely Culbertson, žinomas pasaulyje kaip bridge lošimo teoretikas, o šiandien atkaklus kovotojas dėl savo plano "totalinės taikos" įgyven - dinimui, pasisakė būsimųjų jėgų santykiavimo klausimu straipsnyje "Mūsų kova už totalinę taiką".

Culbertsonas - būna amerikiečio inžinieriaus, kuris dirbo rusiškose žibalo kasyklose Baku ir Rosijaukoje. Jis yra vienas iš originaliausių protų, kurie šiandien svarsto taikos ir karo problemas.

Culbertsonas - didelis priešininkas klaidingos saugumo sistemos, kuri buvo priimta San Francisco konferencijoje. Jis išpėja, kad tokia politinė sistema veda prie ginklavimosi lenktynių, kuriuose Amerika turės pralaimėti.

"1965 metais, kaip įrodinėja Culbertsonas, Tarybų Sąjunga savo naujuose rubežiuose ligi Curzono linijos turės 250 mil. gyventojų. Prie to slaidžiaus dar prisidės 150 mil. iš tu krastų, kurie pateks į jos įtakos zoną. Tuo tarpu JAV gyventojų skaičius pasieks tik 155 milijonus. Tarybų Sąjunga ir greitai atsikurianti Kinija intensyviai ginkluosis. JAV su savo nesiekiamais piliieciais, dirbančiais tik 8 val. 1 dieną, atsidurs didelėje Eurazijos darbo masės, dirbančios ne 8 val., bet 12 val. 1 dieną, persvaroje. Rezultate gausis rimta ūkinė krizė JAV. Be to, gausis didelis gyvenimo sukrėtimas ir gyvenimo lygio kritimas.

"Dabar kyla klausimas, - rašo toliau Culbertsonas, kokias garantijas turime, kad ateities Azijos ir Europos valdovai, pasiekę didelę karo masinę persvarą, negrasins - atskirai, arba sudarę naują alį, JAV egzistencijai? Kas yra pada - ryta, kad galėtų sutrukdyti ateities Azijos ir Europos dikta - toriams pavegti silpnuosius žmones ir panaudoti juos prieš anglo - amerikietiską pasaulį, kuri dėl grobio arba dėl ideolo - gijos Hitlerio pavyzdžių? Į tą klausimą Culbertsonas be jokio abėjojimo atsako: "Nėra šiandien jokios garantijos, kad taip nebus".

Jis pabrėžia, kad dabar Amerika yra pasiekusi savo galybės aukščiausiąjį laipsnį. Bet toji galybė nėra pastovi, ji yra pereinama. Apie 1965 metus galybės atžvilgiu pirma vieta turės Tarybų Sąjungą.

Svarbiausiu uždaviniu amerikiečių tautai yra atros - ti būdas, kuriuo, turint tokią galybę, būtų galima pastoti ki - lia baisiausiai nelaimoi, kuri rytoj gali grąsinti mūsų ir pasaulio vaikams".

Culbertsonas nurodo, kad JAV kuriasi "karo partija", kuri protauja sekandiai: "vienas iš dviejų karo yra neišven - giamas: arba pasaulio demokratinių valstybių koalicija, vado - vaujama anglo - amerikiečių su tikslu sunaikinti Tarybų

Sajunga artimiausiu metu bėgęje, arba pasauline koalicija liksiu komunistiniu kraštu, vadovaujant Tarybu. Sąjungai su tikslu sunaikinti anglosaksų kraštus ir vakarine Europa 20 metų bėgyje. Todėl turime išsirinkti pirmąjį iš tų karų, prevencijos kara, kuri galime laimėti".

"Pismo Zolnierza" Nr. 25

INCIDENTAI SU RUSAIS VIENOJE. Vienoje gan didelis įtempimas dėl incidentu tarp rusų ir Vakarų alijantų kareivių.

Šeštadienį /Vi-22d./ rusų kareivis sužeidė su amerikiečių kariuomenės policistus už tai, kad jie norėjo atimti iš rusų jų pavožtą jūp'ą. Šeštadienį rusų kareivis buvo nušautas amerikiečių, jiems ieškant šeštadienio musikaltėlių. Per visą savaitę vykdavo maštynės ir konfliktai tarp rusų ir amerikiečių.

Amerikos savaitraštis "Time" paduoda idomias informacijas apie santykius Austrijoje; jis rašo: "Rusai žadėjo, kad jų entuziazmą pagauti laukiai nustosia imti pratybos reikalam Amerikos keleivinius lėktuvus, bet jau kita diena jie naujoje ne lėktuvus, bet visą amerikiečių areodroma".

Raudonoji Armija užėmė Dunojaus laivininkystės bendrovės būstinę, bet amerikiečiai toliau laiko savo rankose laivus, priklausančius tai bendrovei. Tuo laiku rusai patiekė amerikiečiams 43 milijonų šilingų saskaita už "Vienai pristatytą maistą", bet tas maistas buvo rekvizuotas iš austrų ūkininkų, o ne atvežtas iš Rusijos.

LARANTINAS IR LIKVIDACIJA. Š.m. VI.16 d. "Thews of the World" numeris plačiai aprašo priemones, kurių griebiasi Sovietų Rusija tikslu apsisaugoti prieš "nešvarumus iš vakarų". Rusai atsimena, kad 1825 m. "dekabristų" revoliucija sukėlė tik tie žmonės, kurie po napoleoninių karų iš Europos grįžo į Rusiją ir stojo į opoziciją prieš despotizmą.

Kad šiuo metu apsisaugojus nuo panašaus pavojaus nuo Elblago per Istrutį, gaudina net iki vakarinių Besarabijos sienų sudaryta linija apie 1700 mylių ilgio. Ją saugo 500-700 tūkstančių karių su simtais tūkstančių dresiruotu sumu. Čerzono linijoje vienai myliai tenka apie 200 žmonių ir apie 15-20 sumu. Vieni šie pasieniečių būriai yra griežtoje NKVD kontroleje. Visoje linijoje yra apie 20 perėjimo punktu, kuriuose atvykėliai iš vakarų NKVD surišuojami. Tik partijos nariai, asmenys su specialiais NKVD pasais, NKVD-istai ir turintieji diplomatinis pasas gali beveik laisvai prasmukti. Visi kiti patenka į specialias stovyklas, kur tyrimai vyksta net iki 8 mėn. Čia patekusiieji rūšiuojami į tris grupes: 1. atleisti (10-20% visų). 2. asmenys nešvarūs politiskai (70-80%), kurie turi mažiausiai trims metams patekti į priverstinųjų darbų stovyklas. 3. likviduojamieji vietoje (10-20%). Į trečią grupę priskiriami dezertirai, išdavikai ir dalis iš Vokietijos grįžtančių karo belaisvių.

"Nasz gtos" Nr. 29

LENKŲ PABĖGĖLIAI ŠVEDIJOJE. Laikraščio "Dz.P. i Dz. Z." korespondentas iš Stokholmo praneša, kad šiuo metu Švedijoje yra apie 8000 lenkų piliiečių. Daugelis jų yra vokiškai kalbiniai. Paskutiniu metu minimų piliiečių padėtis yra pablogėjusi. Švedų valdžia pradeda reikalauti motyvų, kurie pateisintų nenorėjimą grįžti į Lenkiją. Be to, reikalauja aiškiai pasisakyti tolimesnius savo ateities planus. Darbo prievarta pabėgėlių skaičių sumažino. Vienintelė lenkų moksleivių stovykla turinti 80 pradžios mokyklos mokinių, gimnazistų bei studentų bus rugpjūčio mėnesyje likviduojama.

Keliasdešimtis studentų, kurie iki šiol naudojosi stipendijomis, likimas nėra žinomas. Lenkų spauda sutinka ten didžiausius trukdymus. Taigi tokia yra lenkų pabėgėlių padėtis Švedijoje.

ŽINIOS IŠ "UŽDAIGOS". Rumunijos armija neorganizuojasi pagal rusų nurodymus. Ginklavimasis ir instruktoriai rusai. Karo atveju Rumunijos armija neabejotinai išeis į Raudonosios Armijos sudėtį. Šiuo metu Rumunijoje jaudiamas didelis žaliavų ir maisto trūkumas.

"Nasz Gtos" Nr. 29.

TARPTAUTINĖ POLITIKA SOVIETŲ AKIMIS. Apie tarptautinę politiką sovietų spauda šykščiai informuoja. Vilniuje išėinas lietuvių kalba dienraštis "Tiesa", partijos ir vyriausybės oficiozas, visas laikraščio skiltis užpildo vienas informacijos ir propagandos straipsniais ir žiniomis. Pervertus 6 psl dienraštį, politinių žinių užtinkame tris, kas turias, penkias žinotes. Tos pačios paduodamos žinios turi raudoną, revoliucinį atspalvį. Rašoma apie JAV ir kitur vykstančius streikus, nedarbą, algų sumažinimą, ūkinius netaiklius. Ką yra pasakiusi užsienio jiems palanki ar už jų pačių pinigų papirkta spauda. Kartais reta nuotrupėlė duodama iš jų išeinančių būtinų interesų, kuri vienaip ar kitaip gali ir mums būti idomi. Jų keletą čia mes ir pacituosime.

TASS'o paneigimas. Šiomis dienomis Ankaros radijas paskelbė Anatolijos agentūros specialaus Atėnų korespondento pranešimą apie tai, kad į Albaniją ir Jugoslaviją atvyksta stambūs tarybinės kariuomenės kontingentai; kurie esą išdėstomi išilgai Graikijos sienos.

TASS'as galiotas pareikšti, kad nurodytasis pranešimas yra grynas prasimanymas ir minėtosios agentūros skleidžiamas su aiškiai šmeižiančiu tikslu. (Tiesa" Nr. 131 (1965), 1946, VI. 7).

ANGLIJOJE VOKIETIJOS OKUPACINĖJE ZONOJE SUDAROMAS POLICINIS SVETIMŠALIŲ LEGIJONAS. Londonas, VI. 4. (TASS). Laikraštis "Times" praneša, kad anglų Vokietijos okupacinėje zonoje sudaromas policinis svetimšalių legijonas, i kuri, tarp kita ko, verbuojami lenkai, pabaltiečiai ir jugoslaviai, "nutarusieji negrįžti į tėvyną".

Legijono kareiviai bus aprenkti mėlyna uniforma ir apginkluoti automatais. Jūs apmokys anglų puskarininkai. (ETA) ("Tiesa" Nr. 131 (1965), 1946, birželio 7 d.)

1085640

TRUMANO PAREIŠKIMAS SPAUDOS KONFERENCIJOJE. Trumanas atsisakė atsakyti į klausimą, ar jis ketina atsaukti asmeninį atstovą Vatikane Teilorą sutinkamai su įvairių žymių bažnyčios protestantų atstovų reikalavimais. ("Tiesa" Nr.133 (967)1946. VI.19.)

PORTUGALIJOS VYRIAUSYBĖ SUTIKO, KAD ANGLIJA IR JAV NAUDOTŲSI AVIOBAZĖMIS AZORU SALOSE. Londonas, VI.4. (TASS)Londono radijas praneša, kad Portugalijos vyriausybė sutiko, kad anglų ir amerikiečių karo lėktuvai galėtų nutūpti Azorų salose dar per pusantro metų laiką. (ELTA) ("Tiesa" Nr.133 (967) 1946. VI.9.)

IRANO LAIKRAŠTIS DEL ANGLŲ KARIUOMENĖS IRAN. Teheranas (TASS). Laikraštis "Rachbar" idėjo straipsnį, kuriame sakoma, kad anglai neevakuavę Busir ir Bachreino salų bei palikę porrengtus anglų karininkus įvairiuose Irano rajonuose, neevakuavę taip pat ir Zachedano. Laikraštis mso taip pat, kad 1942 m. Zachedane buvo įsteigtas anglų karinis telegrafas, kuris ligi šiol neperduotas Irano organams ir tebėra anglų rankose. Kreipdamasis į ministrą pirmininką, laikraštis siūlo pasiusti į Businą, Ohužistaną, Beludžistaną, Zachedaną ir į pietinius Irano uostus misiją iš patriotinių veikėjų ir spaudos atstovų, kuri turėtų patikrinti, ar pasibaigę anglų kariuomenės ir įtaigų evakuavimas iš tų Irano rajonų, ir rezultatus pranešti Saugumo Tarybos žiniui. (ELTA) ("Tiesa" Nr.131 (965),1946.VI, 7 d.)

KOMUNISTAI APIE TRETIJĄ KARĄ. Per radiją buvo transliuojami debatai dviejų komunistų ir dviejų antikomunistų. Komunistų oponentais buvo pagarsėjusi JAV Kongreso narė Klare Botothe Luce ir publicistas W.Chamberlin. Paprastose logikos argumentais komunizmo gynėjai buvo taip išmaudyti, kad ir R.Mizara geg.24 "Laisvėje" dėl to išreiškė pasipiktinimą: "Besiklausant, man prisiminė M.Gorgio kadaise pareikšta mintis: Pūvančioji būržuazinė sistema gimdo visokių idijų, kurie patys nebežino, kaip plepa. Kiek komunizmo oponentai - Luce ir Chamberlin - buvo be-takčiai, tiek forsteris ir dr.Ward parodė taktiškumą, kantrybės ir džentelmeniškumo... Forsteris išpėjo tuos, kurie rengiasi prie trečiojo pasaulinio karo: Po pirmojo pasaulinio karo atsirado socialistinė Tarybų Sąjunga; po antrojo pasaulinio karo ši salis dar labiau sutvirtėjo ir šiandien kyla Azijos liaudies kovoje už laisvą. Jei imperialistai suruoš trečiųį pasaulinį karą, tai po jo kapitalizmas turės amžiams žlugti visame pasaulyje.

LIETUVA

Užsienio spau- da apie Lietuvą

IR IABALTIJO KLAUSIMAS PASTATY-
TAS SVARBU KLAUSIMU SARASE. J. A. V. so-
natorius Vanderberg savo kalboje iš-
kėlė šiuos klausimus, kurie dar tobė-
ra pakiba ore: "Kas yra Rusija iki
šiol?" ir toliau specializuoja klau-
simus "Mes to klausime Mandžiūrijoje,
Rytų Europoje ir Dardaneliuose, Itali-
joj, Irane, Tripolitanijoje, mes to
klausime Pabaltijje ir Balkanuose, ~~na-
tikėto~~ Japonijoje, Kanados sostinėje.
Mes dažnai klausime net mūsų Jungti-
nėse Valstybėse sarišy su tam tikrais
įvykiais. (Komunistų ir sovietų agen-
tų veikla).

Valstybės sekretorius Byrnes pirmas atsakė: "Mes nenorime ir
negalime palikti nuosalyje, jei jėga ar jėgos grėsinimu daro-
ma tai, kas prieštarauja (Atlanto) chartai". Taip prasidėjo
"Life" vedamasis straipsnis, reikalaujantis pagriežtinti Ameri-
kos politika Rusijos atžvilgiu ir per tai realizuoti Atlanto
chartos principus, dėl kurių Amerika įstojo į karą su Vokietija.

BILBA APIE LENKŲ REPATRIJACIJĄ IŠ LIETUVOS. Bilba
gegužės 24 d. "Laisvėje" "aiškina" lenkų repatrijacijos iš
Lietuvos klausimą: "Mes esant Lietuvoje, lenkų kraustymas iš
Lietuvosėjo visu smarkumu. Tam darbui vadovauja Tarybos Lie-
tuvos užsienio reikalų ministerio pavaduotojas Albertas Knyva,
jaunas, darbštus, rūpestingas vyras. Su juimi aš gerai susi-
pažinau, jis man suteikė daug informacijų apie tą visą taip
svarbų reikalą. Jis man sakė, kad jeigu bus gauta užtenkamai
traukinių, tai lenkų repatrijacija bus pabaigta 1946 metais.
Kaip jau esame girdėję, Lietuvos ir Lenkijos buvo susitarta,
kad lenkai, kurie nori, gali išvažiuoti iš Lietuvos. Bet toje
sutartyje, matyt, nebuvo aiškiai nustatyta, kokie lenkai turi
teisę išvažiuoti: Ar visi lenkai, ar tik tie, kurie buvo
Lenkijos piliečiai, tai yra, Vilniaus krašto lenkai? Man esant
Lietuvoje, tuo reikalu buvo Varšuvon nuvykę Lietuvos užsienio
reikalų ministeris Povilas Potomskis ir jo pavaduotojas tartis.
Sugrižo jie nieko konkretaus nematę.

"Lenkų valdžia laikosi tos pozicijos, kad iš visos
Lietuvos, bile lenkas, arba pasiskelbęs lenku, gali išvažiuoti.
Mat, Lenkijai labai trūksta žmonių, ypač tingai jai reikia žmo-
nių, Rytinė Prūsija. Todėl ji stengiasi gauti kuo daugiau žmo-
nių."

lenķu īs Lietuvos. Tuo tarpu Lietuvos vyriaušybēs pozīcija
yra, kad Lietuvos piliečiai pabīlēka Lietuvos piliečiais, kad
repatrijacija lielā tiktai tuos lenķus, kurie priēš kara bu-
vo Lenķijos piliečiais, arba skaitēsi Lenķijos piliečiais...
Tuo tarpu Lietuvos vyriaušybē īdēvinēja lēidimus tik tiems,
kurie pirmiau buvo Lenķijos piliečiais. Kitiems lenķams lēi-
dimai šīuo tarpu neīdēuodami. Kīok supratu, Lietuvos vyriau-
šybē šītaip orientuojasi īrgi tēdēl, kad Lietuvoje taip pat
nēra jokiē žmoniū pērvīrsē...

Vadinasi, kartojas īsena īstorija. Panašiai kaip
Hitlerīni susītarus su Stalīnu īs Lietuvos buvo kīrastoni vo-
kiečiai īr vokiečiai, gēlbēdamiēi nuo bolševiku, uzsīrasē
nomaža lietuvīū, taip matomai šīandīon daugēlis lietuvīū strā-
giasi uzsīrasēti lenķais. Vis tik Lenķija ārciau Vakarū Eūro-
pos - novienam vadenasi kibīrkstēlē vīlties patekti ī an-
glū ar britū kontrolīuojamā zonā... Pati Lenķija varģiai ka
bevīliotu, nes īr jē padētis mažai kuo besīskiria nuo kitū
bolševiku kontrolīuojamū "seseriškū respublikū".

KĀ SAKO AMERIKOS LIETUVIAI KOMUNISTAI DĖL TREMTINIŲ
VOKIETIJOJŲ. Pabēgēliai īr gīminiū laīškai Amerikon īs Lietu-
vos komunistū agitatoriams tād tīsiog kaulas gerklēje. Kai
pravardžiavimas pabēgēliū fašistais īr naciū kolaborantais
nelabai bepadaē, tād īmasi īr kītokiū priemoniū. Bimba savo
"īsminīmuose" īs Lietuvos vizīto īrgi jū nepamīrsta. Bir-
želio 10 "Laisvėje" rašo: "...Taip labai norēčiau, kad kīk-
vīnas Amerikos lietuvīs turētū progā, kaip kad aš turėjau,
tas Lietuvos īmones bei tū buvusīū puikīū īmoniū griuvēsius
pamatyti. Jie suprastū, kodēl gautuose īs Lietuvos laīškuose
žmonēš skundžiasi, kad jiems sunku gyvontī. Jie nei vīnas
neklāsytu ī Vokietijā pabēgusīū lietuvīškū naciū laīškū ku-
rinuose jie ant Lietuvos kalnus verdia... Jau nekalbant apie
šīmtus tūkstančių Lietuvos žmoniū, kurīnos mūždē vokiečiai
īr lietuvīskieji fašistai, jau tik tuos griuvēsius pamatos
kīkvienas lietuvīs sušuktū. Tie, kurie bēgo su tais vokiečiais
nīkšās īr plēšīkais, negēli būti īr nēra nuošīrdūs, dori
lietuvīai. Nei jū žodžiama galima tīkėti; nei jū balso galima
klāsyti. Jie pasmerkē sūvī vīsiems amžiams susīdēdami su
vokiečiais buduliais īr griovīkais, jiems padēdami Lietuvū niu-
kioti īr paskui pas juos bēgīami jū globos īeškoti".
Amerikon atvykusīēji pabēgēliai lietuvīams bolševī-
kams īrgi didelis nemalonumas. Birž. 17 "Laisvėje" Bimba rašo:
"Skaitau laikraščīuose, kad šīuo tarpu Amerikoje po lietuvīškas
kolonijas maršrutuoja tulas Jurgis Savaitis. Savaitis kalbas
astriai īf žīauriai apie Tarybū Lietuvā. Rusas jis kīkrias su-
sīriesdamas. Savaitis esās vīnas īs pabēgēliū īs Lietuvos".

Birželio 10 d. "Vilnyje" rašoma: Ypatīgai turīno
atīdaryti plačiai savo āris īr matyti ka veikia lietuvīškas
reakcīnis elementas. Žīnotina, kad jie rīngiasi atsītraukti
īs Vokietijos namāzai lietuvīškū "naciū" agentū, kad jū pagal-
ba galētū vesti bīaur sūū propogandā. Būd sūr ūngus trōia pa-
saulīnī karā. Be to, jie tīkisi sutvīrtīnati "pāstīnī līzdā"
"naciū" īsokslīntais lietuvīškais jaunais "fašistais".

Mes, pabaltiečiai, jau kelis kartus pildėme įvairias anketas. Turėjome ir slaptus balsavimus – norime ar nenorime grįžti ir jei nenorime, tai kodėl. Anketose reikėjo atsakyti į įvairius, įvairiausių klausimus. Kaip anketos, taip ir balsavimai parodė, kad mes grįžti nenorime, nes tėvynė tebėra prūsų okupuota. Paašėję, kad mes nesame jokie naciai, nei jų simpatikai. Ir trečia, kad mums UNRRA-os globa yra reikalinga ir teisinga.

Dabar stovyklose vėl vyksta apklausinėjimai ir "sijojimai". Jie esą daug griežtesni. Ateina žinių, kad iš kai kurių DE stovyklų buvo pašalinti žmonės, kurie negalėjo pilnai, dokumentaliai įrodyti savo teisės. Toks įrodymas, dėl buvusios chaotiškos karo padėties, daugeliui yra visiškai neįmanomas. Taip pvz. iš Sveinfurto buvo atimtos DE kortelės gan didokam lietuvių būriui. Tačiau kuomet buvo nuvykta į atitinkamas centrinės įstaigas, paaiškėjo, kad tas neaiškumas kilo todėl, kad nebuvo turėta formalių dokumentų, tačiau nurodžius vietas (ką ir padarė) kur ir ką jie yra veikę karo metu, išsiaiškinus jie buvo palikti DE, ir tik išskirti tie, kurie buvo paėmę karo metu vokiečių pilietybę. Mes žinome, kad dėl jų Amerikos lietuviai ir kiti nori išsiaiškinti, nes daugelis ir tikrų lietuvių dėl teroro buvo pasitraukę repatriacijos keliu iš Lietuvos. Būtų nesvarbu, kad apie vykstančius atleidimus būtų tiksliai, sąžiningai, neperdėtai, neišpučiant informuojamos ir lietuviškos centrinės įstaigos. Šlaip, dabar, sklinėda įvairios žinios – išplutos, perdėtos ir kelia kai kurių, tarpie paniką. Stovėdami ant teisingo, tvirto pamato mes nepasiduokime panikai, gandams, o nuširdžiai padėkime išsiaiškinti į neaiškumus patekusių tautiečių būkle.

Ateina mums žinių, kad tokiu "persijojimu" mes dar turėsime, gal būt, neviena. Apie tai kalba kai kurie aukštesni UNRRA pareigūnai ir kt.

Studijuojančių lietuvių Vokietijos universitetuose yra gana didelis skaičius. Jis ateinančiais metais turėtų dar padidėti. Kai kurie vokiečių universitetai nori tam sudaryti kliūčių ir su atitinkamomis informacijomis yra kreipęsi į anglų ir amerikiečių įstaigas. Esą daug užsieniečių nemokėdami tinkamai vokiečių kalbos, universitete klausyti paskaitų negali.

Ati, esą, užsirašę, bet universitete nestudijuoja. Tuo būdu jie tik užima vietą o mūdus nesą nei jiems patiems ir sudaro sunkumų pačiai mokslo įstaiigai. Šis dalykas parodo mums ko siekia vokiečiai. Jums aišku, kad jie užsi niečiu nemėgo ir nemėgs. Jis nori uždaryti mums savo mokslo židinius. Tačiau ir mes turime atkreipti į tai dėmesį. Viena, kad būtume budrūs ir pramatytume galimas kliūtis, kita, kad ir patys studentai įvestų daugiau atsakomybės ir nebūtų tik studentais, o studijuojančiais tikra prasme. Žinoma, nemokant kalbos susidaro daug sunkumų, tačiau turėtų būti išimtos visos jėgos, kad pašalinus tas kliūtis ir mes būtume vertinami kaip gabūs ir figuruotume ne sarašuose, o turėtume visas reikalingas užskaitas ir eitume mokslo ir pažangos keliu. Kiekvienas ir jaunas turi įvesti atsakomybę, kad jis neatliks pareigos, gali užkirsti kelią kitiems draugams studijuoti ir baigti studijas, kad ir sunkiose tremtinio dienose.

Kultūrinė veikla pas mus gyva. Tačiau ji galėtų būti ir dar gyvesnė. Prie to darbo ypač atyžiai turėtų prisidėti mūsų komitetai. Yra atsitikimų, kad kai kur komitetai to reikalo neremia pakankamai ir net nesupranta savo uždavinį. Kartais jie pat save laidžia ar pasikviečia gastroliuoti tokius chorus ar ansamblius, kurie neturi didesnio meninio lygio ir gali reprezentuoti tik vietos stovyklą. Tuo tarpu tikrieji menininkai, sustiprėję meno ansambliai, kaip pav. Wiesbadeno Tautinis Ansamblis, Čiurlionio ansamblis, patinka klišių. Komitetams pasidaro įvairių klišių. Esą dėl tokių ar kitokių priežasčių jie negali priimti jų koncertuoti ir jų aprūpinti koncerto metu. Tačiau tikrumoje tai ivyksta dėl vietos meninių jėgų apskaičiavimo, ar paprasto nesusipratimo, apsilaidimo. Mūsų tikriesiems menininkams, buvusiems operos menininkams, ar tikrai iš stovyklinių ribų išėjusiems ansambliams mes turime visais būdais padėti. Juk jie mus reprezentuoja amerikiečių ir UNRRA-os akyse, o ir mus pačius galvina ir džiugina lietuviškų garsų bei judesių menu.

Aišku, kad mes vieni kitus turime suprasti, ir menininkai, nors įdeda daug savo širdies, negali reikalauti, kad komitetas ar stovykla negali. Jie turi vengti kai kurių ir menininkams įprastų ydų. Tas, kas buvo galima savoj tėvynėj, yra visai nelaisvina ištremtyje. Meninės pajėgos turi daugiau bendradarbiauti su mūsų centrinėmis įstaigomis ir išdėstyti savo siekimus ir sutinkamas kliūtis.

ANGLŲ ZONOJE RŪPINAMASI SUVARKYTI SPAUDOS LEIDIMO REIKALUS. Anglų zonoje Pabaltijo Komitetas kartu su UNRRA ir okupacines valdžios pareigūnais yra turėjęs ir apsvaistęs tremtinių švėtiną ir kai kuriuos kitus būtinuosius reikalus. Kaip švietimą, taip ir organizaciniams reikalams bus sutvarkyti tam tikro statuto rėmuose. Tas pats Pabaltijo Komitetas rūpinasi ir laikraščių išleidimu. Manoma, kad pabaltiečiai gaus laikraščiams leisti leidimus ir anglų zonoje pasirodys vienas kitas laikraštis rimtai organizuotas ir prityrusių žurnalistų leidžiamas.

Spaudos pertvarkymo reikalu šis tas daroma ir amerikiečių zonoje ir tai, esą, išryškėsia poros mėnesių laikotarpyje.

EMIGRACIJOS KLAUSIMAIS BUS PATIEKTA DAUGIAU INFORMACINĖS MEDŽIAGOS. Sarišyje su užsienio spaudoje dėl tremtinių pasirodantiems straipsniais ir kt., mūsų centrai ir kitos prie jų veikiančios emigracijos komisijos žada patiekti platesnės medžiagos visuomenei. Ji bus teikiama per išsiančius laikraščius ir, tur būt, pasirodys atskira brošiūra.

STOVYKLŲ SUJUNGIMAI AMERIKIEČIŲ ZONOJE. Stovyklų sujungimas vykdomas jau ne tik anglų, bet ir amerikiečių zonoje. Taip, pvz. Hanau stovykloje buvo iškelti lenkai. Į jų vietą buvo atkelti Lichtenau, Dieburgo stovyklų lietuviai. Tokiu pertvarkymu busia padaryta ir daugiau. Pertvarkymai daugiausia paliečia lenkus. Numatoma įsteigti viena lenkų stovykla, kurioje busia daugiau kaip 25.000 lenkų. Daug geresnių DP stovyklų užleidžiama atbėgusiems iš Sovietų Sąjungos žydams. Kad išvargusiems žydams reikia geresnių patalpų, su tuo reikiama sutikti. Tačiau dėl to pabaltiečius ir kitus DP nereikėtų skriausti. Juk žydai yra nukentėję nuo načių, vokiečių, tad būtų visai nuosaiku tinkamas patalpas žydų apgyvendinimui paimti iš vokiečių. Pabaltiečiai ir kiti DP yra tokios pat aukos, tad jų perkėlimai, kad kaip kurių istaigų yra išsireikšta, į buvusias belaisvių stovyklas ir KZ lagerius nebūtų tikslu ir teisinga. Tegu našta krinta tiems, kurie turi tokią didelę sąskaitą žydų tautai. Galima manyti, kad surinkus daugiau pabaltiečių į atskiras vietas, jiems bus pritaikytas ir darbas. Daugeli stovyklų jau yra įsteigtos darbo istaigos, kurios kartu su UNRRA ir karinėmis istaigomis tvarkys darbo

reikala. IŠ SOVIETŲ SAJUNGOS BĖGA IR NEKVD PAREIGUNAI. Tarp atbėgėlių žydų vienas kitas yra ir buvę politrukas ar NKVD pareigūnas. Esama taip pat karių aktyviai kariavusių prieš vokiečius ir gavusių aukštesnių pasižymėjimų žemklų iš sovietų. Jie nors santūriau, tačiau pareiskia tą patį, kad Izraelio tautos vaikais ir Sovietų Sąjungoje turi daug sunkumų ir jų ateitis yra netikra. Net, kai kurie aukštieji Kremliaus sluogsniai, nukentėjusiai žydų tautai nerodą palankumo: matyt, kad šios priežastys ir netikra Sovietų Sąjungos ateitis verčia juos masėmis palikti Sovietų Sąjungos žemes, ir ieškoti sau tinka - mesnės globos.

POLITRUKAS VIS KVIČIĄ... Sovietų politrukai mūsų iš akių neišleisdžia. Jie oficialiu ir neoficialiu būdu braunasi ir į lietuvių stovyklas, ruošia mitingus, "šviečia" ir kviečia lietuvius grįžti...

Neseniai vienoje stovykloje P. angliu zonoje, atvykęs politrukas susaukė susirinkimą. Jis atvykęs su anglų karininku, kuriam vertėjas vertėjas, kas buvo susirinkime kalbama.

Politrukas susirinkusiesiems kalbėjo, esą čia mes skursta, vargsta, ir ateityje mūsų laukia dar didesnis skurdas. Jam mūsų esą gaila, ir todėl jis visus lietuvius kviečia grįžti į tėvynę... Tėvynėje mes esą laukiami ir tai esanti mūsų paskutinė proga apsispręsti. Jam baigus, pasipylė užklaimai. Esą peritais metais jis kalbėjęs, kad Stalinas viską dovanojęs. "Taip!" - patvirtino patenkintas politrukas. Tada jam pastebėjo vienas, kad lietuviui bolševikams negali dovanoti, nes jie tūkstančius mokslų žmonų išžudė, išvežė, pinoigė žmogaus teises ir t.t. Tada kalbėtojas pareiskė, kad apie Stalina taip kalbėti negalima, kad mes esą liaudies priešai, jei mus taip persekioja tarybų valdžia.

Vėliau į pokalbį išipynė neaiškios praeities asmuo, pas kurį ir dabar lankosi įvairių "gavėjų", pradėjo net agitacinį pasikalbėjimą. Esą mes nenori grįžti tik todėl į savo tėvynę, kad yra pasklaidę įvairių gandų, kaip, pvz., kad mes nupasiėksime Lietuvai. Jam politruko buvo atsakyta, kad mes grįžti tik į Lietuvą ir jau apie 20.000 iš Vokietijos esą grįžę. Tada paklausėjas pasiteiravo, ar mes grįžę gautume kokį nors turtą, pvz. ūkininkai atgal savo žemę. Nesą abejones, paaiškina toliau politrukas, kad visiems būsia gražintos nuosavybės, - ir tie, kurie neturi, būsia duota po 18 - 20 ha. Toliau paklausėjas klausė, ar teisingi įgandai, kad sovietų veža žmones į Sibirą. Ar nuleistų mūsų žmones nuvykti pasižiūrėti ir atgal grįžti. Arba atvyktų kas nors iš Lietuvos lietuvių mūsų painformuoti ir t.t. Į pasautinius paklausimus politrukas atsakė, kad apie išvežimus iš Lietuvos jis nieko negirdėjęs ir tai esanti netiesa. Į Lietuvą galima vykti visiems, tik dėl grįžimo esą sunkiau su dokumentais, bet tai esanti gera mintis ir jis apie tai pagalvosias. Iš Lietuvos turai galėtu kai kas atvykti ir mus painformuoti...

Iš šio pasikalbējimo matyt, kad bolševikai rengiasi naujais metodais mūs sūvilioti, apgauti, ir, gal būt, iš mūs, tarpo nusiivežti jiems patikimus asmenis, arba juos užverbuoti ir taip paruošti mums naujas pinkles. Tačiaj mes pazistame ju metodus, ir būtu geriausia, kad jie mūs savo mitinčiais novargintu ir nemoškeriotu agentu stovyklose. Kiekvienas žmogus laisva valia gali apsispresti dėl grīžimo ar negrīžimo.

DP ANGLŲ ZONOJE VERČIAMĖ DIRBTI VOKIEČIAIS. Vienoje stovykloje, anglų zonoje, DP buvo verčiami eiti talkininkauti vokiečiams, nuimant laukus. Moterys išvartytos rašyti žirnių, pupų, o vyrai - talkininkauti derliaus nuėmimo. Tie, kurie nenorėjo paklausyti ištakymo, buvo pagrasinti ismetimu iš stovyklos. Be to, buvo pareikšta, kad t.n, kur nebūsia darbo pas anglus, ateityje teksia dirbti pas vokiečius. Šis reikalas kai kuriems žmonėms yra nemalonus ne dėl darbo, bet, kad vokiečiai vėl mus tvarko, rikiuoja į darbus ir graso, kad dar mus pamokysia... Amerikiečių zonoje šis reikalas stovi geriau, nes kuriamoms darbo istaigoms pareikšta, kad pas vokiečius dirbsia tie, kurie sutiksia. Tai visai neteisinga paziūra. Mes norime ir reikia dirbti anglams, amerikiečiams ir prancūzams, bet ne vokiečiams, kurie tiek daug skriaudų yra padarę mums ir mūsų tėvynei.

GAUTAS LAIŠKAS IŠ LIETUVOS... Vienas Fuldos gyventojas paskleidė gandą, kad jis gavęs laiška iš Lietuvos. Savo laiku jis esąs parašęs laiška, o dabar susilaukęs atsakymo. Tame laiške esą minima, kad buvę Prūsų Lietuvoj kai kurie lietuviai, grīžę į Lietuvą. Ten esąs suminėtos ir kai kurios pavardės. Kai šio laišku vienas asmuo daugiau susiinteresavo ir norėjo pats savo akimis patirti, kas jame rašoma, gavėjas pareiškė, kad jis laiška pasiuntęs į kita stovyklą, kitam savo šeimos nariui. Kiek teisinga ši žinia, mes nesilimame išspresti; tik dėl tokių laišku ir dėl jų turinio reiktu būti atsargiems. Pirmiausia jie reiktu pamatyti patiemis savo akimis, paanilizuoti jų turinį, kas rašo ir kam rašo.

PASIKITIMAI LTB CENTRE. Mus pasiekė žinia, kad LTB Centro valdybos pirmininkas iš savo pareigų pasitraukė. Kelstas LTB Centro narių taip pat atsisakė ir jų vieton iėję buvę kandidatai. LTB Centro veikla, manoma, kad ne tik nesusilpnės, o naujiems asmenims iėjus, turės sustiprėti. Pasikytimu yra ir LTB apygardų komitetuose.

VOKIEČIAI APVAGIA DP STOVYKLŲ GYVENTOJUS. Vokiečiai dažnai savo spaudoje kaltina DP, esą šie jiems daro tokių ar kitokių skriaudų. Tačiaj patys kaltintojai užmirėta, kad jie padaro ne mažiau nusikaltimų, nuskriausdami DP asmenis. Neseniai Fuldosje dienos metu į viena butą, nesant gyventojams namuose, iėjo vienas jaunas vokietis ir pavogė pinigina su pinigais. Išeinant pastebėtas vagis bėgo. Jis buvo pagautas tik atvėję,

22

TĖVIŠKĖS AIDAS

Nr. 9

prisivijus lengvajai mašinai. Sugrūtus jis aiškino, kad bu-
vęs atėjęs pasivogti cigariečių. Bet, sutrūkęs, griebęs pi-
niginę ir norėjęs pabėgti.

Labai daug skriaudų DP stovyklų gyventojai patiria iš siuvėjų, batų taisytojų ir t.t. Taip, pvz., vienur siuvė-
jas, paėmęs šluti kostiumą dingsta pats, kitur, paėmęs medž-
iagą, apskerpa gabalą ir grąžina ją atgal, nes, pasak jo, na-
užtenka medžiagos. Batsiuvys, paėmęs odą, dar grąžina išeikė-
jui, kad apskausias už spekuliaciją ir, kad turėsiąs irodyti,
iš kur gavęs odą. Panašių dalykų atsitinka labai daug, ir sto-
vyklų komitetai turėtų panašius atsitikimus registruoti, ir
siųsti centrui informaciniams skyriams, kad jie galėtų atsikir-
sti volkiečių spaudai ar išpėjant DP, kad pasisaugotų nuo pa-
našių apgaulingimų.

PASINAULOKIME INFORMACINĘ MEDŽIAGĄ. Augsburgas yra
išleides nedidelę knygutę anglų kalba- "Lithuania". Joje tel-
pa rimti straipsniai iš Lietuvos geografijos, istorijos ir
kultūrinio bei medžiaginio laimėjimų nepriklausomos Lietuvos
laikotarpyje. Komitetai ir asmenys, turį daugiau reikalų su
UNRRA ir amerikiečiais, turėtų pasirūpinti šios knygos po-
nedidelę atsargą, kad galėtų ją išeikti ir tuo būdu supažin-
inti mūsų globečius su mūsų tėvynės praeitimi ir kultūriniais
laimėjimais.

SKAUTUS INSTRUKTUOS IŠ ANGLIJOS ATVYK SPECIALUS
INSTRUKTORIAL. Skautų organizacija, kaip žinome, anglų yra
pripažinta, kaip oficialiai leista. Šiuo metu į anglų zoną yra
atvykę specialūs instruktoriai, kurie tam tikrose stovyklose
ir štabuose instruktuos skautus, juos tinkamai paruoš ska-
tiškai veiklai. Toks anglų skautų rūpestingumas mus džiugina.
Tačiau mus yra pasiekęs nemalonus gandas, kad iš skautų pas-
kelbto obalsio "Dievui, Tėvynei ir Artimui!" reiktu išleisti
žodį "Tėvynei!" Toks pakeitimas mums būtų skaudus, nors jis
esmėje nieko nepakeistų, nes iš lietuvių širdies niekas negali
išbraukti, užgesinti tėvynės milę ir jos ilgėsį.

TĖVIŠKĖS AIDAS Nr. 9

II-ri metai

1946 m. liepos mėn. 23 d.
Leidžia Tėvynės Mylėtojai